

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan

Grote Hagenweg, Laag Zuthem, gemeente Raalte

In het kader van de natuurwetgeving

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	Gemeente Raalte
Naam opdrachtgever	H. Scholtheis
Rapportnummer	RA13020-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	30 mei 2013
Aantal pagina's	35
Collegiale toets	M.W. van den Hoorn
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2013. Ecologische quickscan Grote Hagenweg, Laag Zuthem, gemeente Raalte. In het kader van de natuurwetgeving. Rapport RA13020-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doel	8
1.3 Leeswijzer	8
2 Wet- en regelgeving	10
2.1 Flora- en faunawet	10
2.2 Bescherming van gebieden	13
3 Werkwijze	14
4 Omschrijving plangebied	16
5 Resultaten beschermde soorten	18
5.1 Vaatplanten	18
5.2 Zoogdieren	18
5.3 Vogels	19
5.4 Amfibieën en vissen	19
5.5 Reptielen	20
5.6 Libellen en dagvlinders	20
5.7 Overige ongewervelden	20
6 Ingreep	22
7 Toetsing aan wet- en regelgeving	24
7.1 Zoogdieren	24
7.2 Vogels	25
7.3 Vissen en amfibieën	25
7.4 Overige soortgroepen	26
7.5 Gebiedsbescherming	26
8 Conclusies en aanbevelingen	28
8.1 Vleermuizen	28
8.2 Vogels	28
8.3 Vissen en amfibieën	29
8.4 Samenvatting	29
9 Geraadpleegde bronnen	30
9.1 Literatuur	30
9.2 Websites	30
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied	32
Bijlage 2 Nieuwe situatie	34

Bijlage 3 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten 37

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Raalte is van plan om in plangebied Grote Hagenweg, Laag Zuthem, gemeente Raalte, nieuwe woningen te realiseren.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het plangebied.

Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

1.2 Doel

Door middel van deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke, middels de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna komen (potentieel) voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kan de (potentieel) aanwezige flora en fauna ondervinden van de ingreep?
- Houdt, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Flora- en faunawet in?
- Naar welke soorten en functies dient eventueel aanvullend onderzoek plaats te vinden?
- Zijn negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten of is hier een nadere toetsing voor nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. In hoofdstuk 3 worden werkwijze en inspanning beschreven, terwijl in hoofdstuk 4 een beschrijving van het plangebied volgt. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en faunainventarisatie gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de (potentiële) flora en fauna en getoetst aan de Flora- en faunawet. Ook wordt ingeschat of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2 Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;

- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde nestlocaties terug. De voorwaarden waaraan deze nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer ook dat niet mogelijk blijkt dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInVloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>

2.2 Bescherming van gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland zijn de bescherming van natuurgebieden en de daarin voorkomende natuurwaarden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wetgeving vallen zowel de Natura 2000-gebieden als de Beschermdde Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn gebieden welke aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of beide. Zowel Natura 2000-gebieden als Beschermdde Natuurmonumenten zijn geselecteerd en als te beschermen gebied aangewezen op grond van in deze gebieden voorkomende bijzondere natuurwaarden. Deze natuurwaarden mogen niet worden aangetast. De Provincie is het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998. Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 en het toetsingskader verwijzen wij naar de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening/toetsen-ruimtelijke-plannen/habitattoets).

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bestaat uit planologisch beschermde gebieden welke zijn aangewezen teneinde ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan de EHS en is daartoe het Bevoegd Gezag. Voor meer informatie over de EHS en het toetsingskader verwijzen wij naar de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening/toetsen-ruimtelijke-plannen/ecologische-hoofdstructuur).

3 Werkwijze

De volgende methoden zijn bij het onderzoek gebruikt:

1. Op 14 februari 2013 werd plangebied Grote Hagenweg, Laag Zuthem, gemeente Raalte, door T.P. Molenaar bezocht. Daarbij zijn de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen geïnventariseerd. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende instrumenten gebruikt:
 - verrekijker;
 - RAVON steeknet;
 - fotocamera.
2. Door middel van literatuuronderzoek is onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recentelijk zijn waargenomen. Hierbij is gebruik gemaakt van de databases Quickscanhulp.nl en Limnodata.nl, aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites. Daarnaast is de ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden onderzocht.
3. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek is op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
4. In samenspraak met de opdrachtgever is de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
5. Op grond van de beschreven ingreep is een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies.
6. Vervolgens zijn de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Flora- en faunawet.
7. Ten slotte is bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

4 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Grote Hagenweg, Laag Zuthem, gemeente Raalte, in de provincie Overijssel. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied grenst aan de noordzijde aan de Grote Hagenweg en aan de zuidzijde aan de Nieuwe Wetering. Aan de overige zijden liggen weilanden en erven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2013.

Aanwezige ecoptopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 1):

- droog, agrarisch grasland;
- smalle, ondiepe sloot (<2 meter breed, < 1 meter diep);
- breed, diep stromend water (> 2 meter breed, > 1 meter diep);
- smalle strook met oeverbegroeiing, < 50cm;
- enkele solitaire bomen zonder holtes;
- smalle houtwal van voornamelijk zwarte els (*Alnus glutinosa*).

Afstand tot beschermde gebieden

Binnen een straal van drie kilometer rondom het plangebied zijn geen Natura 2000- of EHS-gebieden aanwezig.

5 Resultaten beschermde soorten

Op grond van de aanwezige ecotopen is een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen. Omdat onderhavige activiteit in de categorie ruimtelijke ordening valt, wordt in dit hoofdstuk van soorten uit Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet een beoordeling gemaakt. Voor soorten uit Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

5.1 Vaatplanten

Ten tijde van het veldbezoek waren de meeste beschermde planten niet zichtbaar in het veld aanwezig. Het plangebied betreft intensief gebruikt agrarisch grasland. De oever van de Nieuwe Wetering is steil, bijna haaks. Het plangebied biedt vanwege deze omstandigheden geen groeiplaats aan zwaarder beschermde planten, waardoor deze in het plangebied als afwezig beschouwd mogen worden.

5.2 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

De verspreidingen van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*), veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) en eikelmuis (*Eliomys quercinus*) liggen buiten het plangebied (respectievelijk in Zuid-Limburg, Achterhoek en Oost-Groningen, in Twente en Zeeuws-Vlaanderen, en in Zuid-Limburg) (Broekhuizen et al., 1992, Regelink & Bosch, 2007). Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan vegetatierijke, schone wateren. Derhalve kan worden gesteld dat er geen beschermde, grondgebonden zoogdieren binnen het plangebied voorkomen.

Marterachtigen

De beide erven die net buiten het plangebied liggen bieden geschikte locaties die door steenmarter (*Martes foina*) gebruikt kunnen worden als vaste rust- en verblijfplaats. Het plangebied is open, kaal en weinig geschikt als foerageergebied voor deze soort. Het plangebied is dan ook niet van essentiële waarde voor de steenmarter.

Voor de overige marterachtigen in Nederland, boommarter (*Martes martes*), das (*Meles meles*) en otter (*Lutra lutra*), biedt het plangebied geen geschikt habitat. Redelijkerwijs mag aangenomen worden dat deze soorten niet aanwezig zijn in het plangebied.

Eekhoorn

In het plangebied zijn geen nesten van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) aangetroffen. De kans is derhalve redelijkerwijs uitgesloten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de omvang van het plangebied en het aanbod in de regio is de kans klein dat het een essentieel foerageergebied betreft. Een lijnvormig element is aanwezig in de vorm van de Nieuwe Wetering, zodat vliegroutes van vleermuizen niet kunnen worden uitgesloten. In het plangebied bevindt zich geen bebouwing en de aanwezige bomen hebben geen geschikte holtes voor vleermuizen. Verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied zijn dan ook niet aanwezig.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten vleermuizen worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*). In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis					x	x
ruige dwergvleermuis					x	x
rosse vleermuis						x
laatvlieger						x
watervleermuis					x	x

5.3 Vogels

Vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen zijn mogelijk binnen het plangebied aanwezig. Steenuil (*Athene noctua*) en kerkuil (*Tyto alba*) hebben mogelijk een broedlocatie op een van de nabij gelegen erven. Het plangebied is voor beide soorten een geschikt foerageergebied. Voor de steenuil kan de beplanting op beide erven van essentieel belang zijn voor het voortbestaan van de mogelijke nestlocatie.

In het plangebied zelf zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen.

5.4 Amfibieën en vissen

Het tijdstip van inventarisatie was ongunstig voor amfibieën omdat deze zich ten tijde van de inventarisatie nog in winterrust bevinden. De Nieuwe Wetering biedt geen geschikt voortplantingswater voor zwaarder beschermde amfibieën, de oevers zijn erg steil en er is nauwelijks watervegetatie aanwezig. Mogelijk dat meer algemene amfibieën als gewone pad (*Bufo bufo*) wel eieren afzetten in de smalle strook oevervegetatie. Eveneens mag worden aangenomen dat in deze wetering sprake is van een hoge predatiedruk. De smalle sloot is zowel onder water als op de oever goed begroeid en biedt daardoor een geschikte voortplantingslocatie voor algemene amfibieën als groene kikkers, terwijl ook de zwaarder beschermde heikikker (*Rana arvalis*) in deze sloot zou kunnen voorkomen.

De Nieuwe Wetering is gedurende het veldbezoek bemonsterd met een steeknet (groot schepnet). Hierbij zijn enkele driedoornige stekelbaarsjes (*Gasterosteus aculeatus*) gevangen. Beschermde vissoorten werden niet aangetroffen. De smalle sloot kon niet bemonsterd worden omdat deze tijdens de inventarisatie was bedekt met ijs. Voor de kleine sloot kan het voorkomen van de kleine modderkruiper niet worden uitgesloten.

5.5 Reptielen

Op grond van de in het plangebied aanwezige ecotopen, intensief agrarisch grasland, steile oever langs de Nieuwe Wetering en het ontbreken van geschikte rust- en verblijfplaatsen met voldoende oppervlakte foerageergebied kan het voorkomen van reptielen redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.6 Libellen en dagvlinders

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor libellen en dagvlinders. Het voorkomen van beschermde libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.7 Overige ongewervelden

In verband met het ontbreken van voor overige ongewervelden geschikte ecotopen (oude eiken, voedselarm water) in het plangebied kan het voorkomen van beschermde overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

6 Ingreep

Gemeente Raalte is voornemens om in het plangebied een aantal nieuwe woningen te realiseren. In het plan is ook voorzien in het vergraven van de oever van de Nieuwe Wetering. Deze zou daardoor een flauwer talud krijgen. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- rooien bomen;
- grondverzet;
- aanleg infra- en nutsvoorzieningen;
- realisatie nieuwbouwwoningen, circa 2 woningen per jaar;
- ontsluitingsweg met brug over de Nieuwe Wetering;
- inrichten openbare ruimte;
- vergraven oever Nieuwe Wetering;
- aanleg enkele straatlantaarns langs de Nieuwe Wetering.

Een schets van de nieuwe inrichting is weergegeven in Bijlage 2 .

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Als de ingreep voortvloeit uit overheidsbeleid dan is mogelijk aanspraak te maken op belang:

e. dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten

7 Toetsing aan wet- en regelgeving

Op grond van de resultaten van het veldbezoek, het literatuuronderzoek en de te verwachten effecten van de ingreep is een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Uit deze toetsing volgt welke negatieve effecten verwacht kunnen worden en welke soorten daarbij betrokken zijn. Ook geeft de toetsing aan of aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is vereist.

Voorts is onderzocht of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of dat hiervoor nog aanvullend onderzoek nodig is.

7.1 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren, marterachtigen en eekhoorn

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van steenmarter niet geheel uitgesloten kan worden. Het plangebied is echter van weinig waarde als foerageergebied voor deze soort en vaste rust- en verblijfplaatsen zijn niet aanwezig in het plangebied. De ingreep zal niet leiden tot het direct of indirect vernietigen van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter. Het bebouwen van het plangebied heeft geen effect op de eventueel aanwezige steenmarter.

Van de overige beschermde soorten uit deze soortgroepen kan het voorkomen redelijkerwijs uitgesloten worden. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep zal voor deze soortgroepen dan ook geen overtreding van de Flora- en faunawet inhouden.

Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis binnen het plangebied kunnen voorkomen. In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Foeragegebied
gewone dwergvleermuis					x	x
ruige dwergvleermuis					x	x
rosse vleermuis						x

laatvlieger		X
watervleermuis	X	X

X	Komt potentieel voor
	Geen negatief effect te verwachten
	Negatief effect niet uitgesloten

Het negatieve effect op vleermuissoorten als gevolg van de ingreep wordt vooral veroorzaakt door verlichting en verlies aan foerageerruimte.

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis kunnen ook in de nieuwe situatie foerageren.

Soorten als laatvlieger en rosse vleermuis jagen graag boven vochtige weilanden, terwijl woonwijken daarvoor veel minder geschikt zijn. Het bebouwen van de weilanden heeft dan ook een negatief effect op beide soorten. Omdat het plangebied relatief klein is, is de kans dat het voor beide soorten een essentieel foerageergebied betreft klein. Het verwijderen van foerageergebied betreft in dit geval dan ook geen overtreding van de Flora- en faunawet.

De watervleermuis kan een vliegroute en foerageergebied hebben boven de Nieuwe Wetering. De soort is erg gevoelig voor verlichting. Blijft in de nieuwe situatie de Nieuwe Wetering onverlicht dan zijn er geen negatieve effecten op deze soort te verwachten. Wordt er voorzien in verlichting die uitstraalt naar de Nieuwe Wetering dan kan sprake zijn van een overtreding van de Flora- en faunawet.

7.2 Vogels

Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het foerageergebied van steenuil en kerkuil. De aanleg van de nieuwe buurt gebeurt op een frequentie van ongeveer twee huizen per jaar. De kerkuil is in dit geval mobiel genoeg om het verlies aan foerageergebied elders te compenseren. Met betrekking tot de steenuil wordt eveneens niet verwacht dat er een significant negatief effect op zal treden. De uitbreiding van de wijk is erg beperkt en zal gefaseerd worden in zowel ruimte als tijd. De verbindingsweg zal uitsluitend gebruikt worden door nooddiensten, vanwege het verwachte weinige gebruik worden slachtoffers van steenuil niet verwacht.

Voor de overige broedvogels geldt dat werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van algemene vogelsoorten. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet.

7.3 Vissen en amfibieën

Tijdens de bemonstering van de Nieuwe Wetering zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. De smalle sloot in het plangebied lijkt geschikt voor kleine modderkruiper en heikikker. Met het realiseren van de nieuwe situatie worden geen

wateren gedempt. Om die reden wordt dan ook geen negatief effect op amfibieën en vissen verwacht.

7.4 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen vaatplanten, reptielen, vlinders, libellen en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet voor deze soorten.

7.5 Gebiedsbescherming

De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op een afstand van meer dan drie kilometer van het plangebied. Door menselijke invloeden in het tussenliggende gebied (veroorzaakt door bijvoorbeeld stedelijk gebied en grote wegen) zijn negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op Natura 2000-gebieden uitgesloten. De ingreep draagt niet bij aan verreichende effecten, zoals stikstofdepositie of verdroging.

In de omgeving van het plangebied zijn geen Beschermd Natuurmonumenten aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn voor dit project dan ook niet nodig.

De ingreep vindt niet plaats binnen de EHS. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing.

8 Conclusies en aanbevelingen

Uit de toetsing van de resultaten van het onderzoek aan de Flora- en faunawet blijkt dat bij uitvoering van de ingreep mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op:

- vleermuizen;
- vogels.

Op de overige soortgroepen wordt geen negatief effect op beschermde soorten (of functies) verwacht.

Op grond van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ingreep worden geen significant negatieve effecten verwacht op de kwaliteit van beschermde gebieden.

8.1 Vleermuizen

Het plangebied fungeert mogelijk als vliegroute en foerageergebied voor enkele vleermuissoorten. Het is mogelijk om de ingreep dusdanig uit te voeren dat op voorhand geen schade te verwachten is. Hiervoor dient wel een ecologisch werkprotocol met mitigerende maatregelen op te worden gesteld. Het is echter in verband met procedures door mogelijke bezwaarmakers raadzaam tijdig het voorkomen van vleermuizen in het plangebied en het gebruik daarvan door vleermuizen vast te stellen dan wel uit te sluiten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur.

Bij gebruikmaking van dit protocol is er een grote mate van zekerheid dat een eventuele ontheffingsaanvraag zonder aanvullende informatie in behandeling wordt genomen. Tevens geeft het Vleermuisprotocol invulling aan de onderzoekinspanning voortkomend uit de Flora- en faunawet, waarbij aanvullend vleermuisonderzoek inhoudt dat er twee bezoeken in periode 15 april t/m 15 september (gedurende de nacht) uitgevoerd worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een batdetector van het type 'heterodyne' met *time expansion* uitgevoerd worden.

8.2 Vogels

Voor de mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het dan aan te raden het aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, teneinde de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

8.3 Samenvatting

In algemene zin kan redelijkerwijs worden gesteld dat op grond van de mogelijke effecten de uitvoering van de ingreep niet door de Flora- en faunawet wordt verhinderd, mits tijdig aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd naar vleermuizen. Afhankelijk van de resultaten van dit aanvullende onderzoek kan een aanvraag van een ontheffing en/of maken en uitvoeren van een mitigatieplan noodzakelijk zijn. Eventueel kan het onderzoek naar vleermuizen achterwege blijven, de mogelijke vliegroute moet dan planologisch vastgelegd en gewaarborgd worden.

Eventuele significant negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn niet aan de orde.

9 Geraadpleegde bronnen

9.1 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (30-05-2013)].

Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.

9.2 Websites

www.limnodata.nl

www.quickscanhulp.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/elenil

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.telmee.nl

www.vlinderstichting.nl

www.waarneming.nl

www.vleermuisprotocol.nl

www.zoogdierverseniging.nl

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Figuur 2. Uitzicht over het plangebied vanaf de Grote Hagenweg.

Figuur 3. De Nieuwe Wetering.

Figuur 4. Smalle sloot in het plangebied.

Bijlage 2 Nieuwe situatie

Bijlage 3 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van:

- Boomvalk (*Falco subbuteo*)
- Buizerd (*Buteo buteo*)
- Gierzwaluw (*Apus apus*)
- Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- Havik (*Accipiter gentilis*)
- Huismus (*Passer domesticus*)
- Kerkuil (*Tyto alba*)
- Oehoe (*Bubo bubo*)
- Ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- Ransuil (*Asio otus*)
- Roek (*Corvus frugilegus*)
- Slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- Sperwer (*Accipiter nisus*)
- Steenuil (*Athene noctua*)
- Wespandief (*Pernis apivorus*)
- Zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Meer informatie over deze lijst en de bescherming van nestplaatsen van vogels door de Flora- en faunawet is te vinden op de website van het ministerie van EZ.